

**Збірник завдань
для підготовки учнів 5 класу
до
Міжнародного конкурсу
з української мови
імені Петра Яцика**

*«Всередині дитини криються
потенційні творчі можливості,
й ми повинні працювати щосили,
щоб розкрити цей потенціал»*

Мартін Лютер Кінг

Передмова

Шістнадцять років поспіль проводиться Міжнародний конкурс з української мови ім. Петра Яцика. Щороку оргкомітет, учителі творчо підходять до справи. Аналізуючи пізнавальні можливості учнів, складають завдання, за якими визначають не лише розумові, а й інтелектуальні здібності дітей.

I етап конкурсу порівняно з наступними етапами є легшим, оскільки вчителі підбирають переважно ті питання, які відповідають можливостям їх учнів.

Завдання інших етапів складаються за межами школи.

Запитання конкурсу вимагають від учасників усебічної обізнаності. Закономірно, що одне із завдань є творчим.

Комісії намагаються скласти такі завдання, щоб після кожного етапу конкурсу учні мали бажання розширювати кругозір, плекати рідну мову, інтелектуально збагачуватися.

Міжнародний конкурс знавців української мови імені Петра Яцика — конкурс, який має на меті утвердження державного статусу української мови, піднесення її престижу серед молоді, виховання поваги до культури й традицій українського народу.

За ухвалою Ліги українських меценатів, конкурсу надано ім'я Петра Яцика, а його дочка Надія стала почесним головою конкурсу.

За останні роки кількість учасників конкурсу сягала 5 млн людей з-понад 20 країн світу.

Цей конкурс є уроком, натхненням для дітей та дорослих: учителів, науковців, письменників, політиків у справі піднесення престижу української мови!

ТАК МОЖНА ДОСЯГТИ УСПІХУ В ЖИТТІ

(Лист до українських школярів)

Дорогі старшокласники! Я ніколи не збирався бути вчителем, тому не маю наміру читати вам лекцію, але хочу поділитися з вами кількома життєвими правилами, які допомогли мені досягнути деяких успіхів. Моя філософія життя завжди була дуже проста: «Мале зроблене є завжди більше, ніж балаканина про найбільші подвиги».

Коли я був молодим хлопцем, то все любив прислухатися і говорити зі старшими. Багато з них радили мені стати адвокатом, щоб боронити правду в світі. Коли мені було 18-20 років, була війна і правничі школи були закриті. З технічних шкіл я вибрав молочарську. Після її закінчення мене призначили інспектором молочарень у моїй окрузі. Оскільки я закінчив навчання з відмінними оцінками, мені здавалося, що я дуже багато знаю про управління молочарнями. Я, напевно, і повадився, як усезнайко, і люди, які вже довго практично працювали в молочарнях, Відчували мою зверхність, і мені важко було з ними порозумітися. Минуло шість місяців, доки я збагнув, що ці досвідчені працівники молочарень хоч і не мають освіти і такого широкого теоретичного знання про молочарство, як я, зате знають кожну подробицю своєї праці. Вони швидко і вправно розв'язували проблеми, пов'язані з їхньою працею. Отже, практично їхні знання були не меншими, а лише інакшими за мої. Коли я це зрозумів і почав ставитися до тих людей, як до рівних або і кращих від мене, мені стало набагато легше співпрацювати з нашими. А щира співпраця між членами якої-небудь установи є надзвичайно корисна і /для установи, і для всіх її членів.

Для узгодження управлінням молочарнями інспектори (між якими я був наймолодший) часто з'їжджалися на спільні конференції. На цих конференціях під час обміну /гумками я відчув, що мої знання не є більші від їхніх, навпаки, мені бракує багатьох елементарних знань.

1945 року я опинився в Баварії (Німеччина). Відчуваючи потребу здобути більші знання, я закінчив середню школу і вступив на студії політичної економії, а рівночасно — в школу мов: німецької, іспанської і англійської. З моїх лекцій економіки я засвоїв собі два розумні правила. Перше підказав мені Гете: «Людина, яка будує своє життя, спираючись на плоди праці своїх рук і своєї голови, ніколи не розчарується». А до другого дійшов я сам: «Якщо хтось виробляє те, що потрібне людям, і робить це краще і більше, ніж інші, його прибутки будуть більші, і він отримає більше поваги від людей». Крім тих двох правил, я ще виплекав задля самодисципліни свою засаду: «Коли бачиш, що щось не є добре, зроби так, щоб було добре». Усе це разом можна підсумувати: «Не нарікай, роби добру роботу, а винагорода прийде*».

1949 року я прибув до Канади. Мені було 27 років, я мав знання ламаної англійської мови і сім доларів у кишені. Першою працею, яка мені трапилася, була дуже малооплачувана — миття посуду в ресторані. Молодий, амбітний і трохи освічений, я соромився, що змушений виконувати таку працю. Я казав собі: працюю, але тримай очі та вуха відкритими і шукай чогось кращого. Невдовзі я знайшов кращу і грошовитішу роботу.

З кожного періоду життя людина може винести щось позитивне. Нагородою для мене за чотири тижні миття посуду в ресторані було те, що за останні сорок років миття і куди вдома завжди здається значно легшим завданням, і при нагоді я з приємною усмішкою згадую початок мого добробуту в так званому капіталістичному світі.

1950 року разом з двома приятелями ми заснували українську книгарню в Торонто і назвали її «Арка*». Ця книгарня не лише поширювала науку і культуру в українській громаді, а також виявилася дуже добрим джерелом заробітку. В 1954 році ми вирішили, що трьом спільникам уже затісно в одній крамниці і розійшлися.

Цього самого дня я нерозважливо погодився приєднатися до виробничо-будівельної спілки, яку заснували вісімнадцять інших українців. Я вживаю слово «нерозважливо», бо, як виявилось пізніше, фірма не мала того, про що мені по-секрету говорив один з її управителів, а мала дуже погану славу серед

фахівців, клієнтів і кредиторів. У англійській мові є прислів'я: «Investigate Before invest* (перевір перед тим, як інвестувати). Я того моменту ще не розумів, і по-українськи повірив на слово (як пізніше виявилось — неправдиве), і попав, як це до сьогодні називаю, до українського колгоспу в Канаді Тут хочу підкреслити, що було нас 18 однакових українців, які хотіли самі в себе працювати і збагачуватися, — отже, наші бажання були однакові. Але замість того, щоб разом і віддано працювати для нашого спільного підприємства, кожен хотів з підприємства чим більше отримати для себе. Отже, працювали ми не доцентрово, а відцентрово: працювали, а прибутку не було. Коли в родині або спілці люди дбають тільки про свою користь, спільного добра бути не може.

1961 року я розрахувався зі спільниками зі збитками для себе і таким чином утік з «колгоспу», заснувавши своє власне будівельне підприємство. За чотири роки моє підприємство збільшилося в чотири рази, а моїх 16 спільників збанкрутували. В цьому невмінні і небажанні спільно працювати для спільного добра лежить причина, чому за 100 років життя в Канаді чи Америці ми, українці, не маємо жодного поважного спільного підприємства. Сьогодні ми бачимо, як укладається співпраця між нашим урядом і Верховною Радою України, і це — віддзеркалення тієї самої психічної настанови. Я навмисне замислився над цим, щоб спонукати вас, молодих, до того, аби, крім інших наук, ви вчилися співпрацювати один з одним. Я проваджу своє підприємство до сьогодні. Останніх 8 років будівельна ділянка в Канаді перебуває в складній, скрутній ситуації, але для того, хто сумлінно працює, знає своє діло і робить лише те, що вміє найкраще, ризик набагато менший.

Щиро дякую, що ви мали терпеливість вислухати коротку історію моєї ділової кар'єри. Я хотів її вам переповісти тому, що більшість із вас, напевне, задумується над тим, який життєвий шлях вибрати в цих складних часах. На мою думку, незалежно від того, який це буде шлях, ви починаєте його правильно, бо здобуваєте добру освіту. Я хочу також нагадати, що вам випадає на долю велика честь і велика відповідальність: будувати нову демократичну державу! Від кожного і кожної з вас у деякій мірі залежатиме добробут країни. Якщо зробите

добре, то добре й буде. Зробіть зле, то буде зле. Хочу сподіватися, що після здобуття освіти і ваших дипломів, ви будете творити добро для себе та інших.

Деякі з вас, може, думають, що розуміння мого життя і причини моїх успіхів у Канаді не мають жодного відношення до вашого життя в Україні. Так воно не є. Бо хоча Україна довгі роки існувала в межах радянської імперії і спиралася на політичну й економічну систему, яка виявилася відсталою і нежиттєздатною, тепер нова українська держава швидко стає інтегральною частиною світової спільноти. Цей процес особливо швидкий з огляду на блискавичний розвиток технології: факсів, теле- і електронної комунікації, інтернету, які поєднують всі країни в так зване «глобальне село». В таких умовах закони, які вирішують науковий, професійний чи фінансовий успіх, однакові для людей в Канаді і Україні, Європі, Америці й Азії.

Радянська система відучила людей творчо працювати, прищепила їм інші якості: відмову від особистої ініціативи та відповідальності, зосередженості на своїй особистій користі. Я часто чую в Україні такі вислови: «О, якби я міг знайти собі таку-то посаду і якби мені платили так, як платять спеціалістам в Канаді чи в Америці...». Я не згоден з таким егоїстичним підходом до праці. Лише тоді, коли ми докладемо всіх зусиль і виконуватимемо добре працю, яку нам доводиться робити, незалежно від того, чи задовольняє вона повністю наші особисті амбіції і фінансові сподівання, – лише тоді ми доб'ємося успіхів. Виконуючи нашу роботу добре і совісно, ми почнемо любити її продукт. Директор банку, з яким я часто маю справу, любить повторювати прислів'я: «Чим більше працюєш, тим більше тобі щастить».

Я також вірю в те, що добрий працівник-спеціаліст зможе знайти для себе відповідну посаду. У всьому світі найбільший дефіцит робочої сили існує саме на найвідповідальніші і найоплачуваніші посади. Я завжди мав великі проблеми з доббором добрих працівників для моєї фірми: не таких, які лише думали б про власну кишеню, але таких, які готові були б сумлінно працювати для розвитку фірми. У всьому світі важко знайти менеджерів, які виправдали б свою зарплату. Я готовий платити своїм працівникам навіть 100 000 доларів у рік, якщо вони доведуть мені, що вміють заробити для фірми 120 000 доларів.

Сьогодні багато молодих людей і в Україні і на Заході чваняться своїми удаваними здібностями і кваліфікаціями і вимагає високих зарплат, яких вони згодом не можуть виправдати, їх, може, й приймуть на працю, але за три – шість місяців звільняють. Це вказує на те, що треба знати себе і бути реалістом. Треба більше вимагати від себе, перш ніж вимагати цього від інших. Все в житті має свою ціну, і ми повинні знати вартість нашої праці у порівнянні із зарплатою, якої вимагаємо. Як я вже згадував, протягом перших чотирьох років у Канаді я чотири рази мріяв місце роботи в чотирьох різних фірмах. Я не знав ТОДІ, як співпрацювати з людьми, і мусив цього навчитися.

Хочу підкреслити ще одну справу, надзвичайно важливу в житті. Це – саме поняття чесності і етики. Коли людина має вже більше, ніж потрібно для існування, тоді життя перестає бути змаганням за заробіток, а стає грою. Кожна гра має свої засади і правила чесності. *Бізнес має свої непохитні правила і засади, від яких чесний бізнесмен не повинен відступати. Гроші можна втратити і знову заробити, але коли бізнесмен втратить славу чесного гравця, він вже ніколи її не поверне.* Тому раджу вам учитися чесної гри в бізнесі, бо це на все життя дасть вам набагато більше задоволення і користі.

Кожному з нас треба навчитися співпрацювати з іншими, щоб спільно досягнути кращих результатів і збудувати краще життя. Ніхто не може досягнути дуже багато наодинці. Тому ми повинні бути вдячні тим, хто нам допомагає. Кожен директор і менеджер лише добрий настільки, наскільки добрі люди навколо нього. В моєму випадку моя донька, яка є водночас моїм діловим партнером, заслуговує на половину усього визнання, яке я отримую.

Якими значними не були б наші успіхи, ми завжди повинні знати, що досягнули їх за допомогою інших, і ми повинні поділитися з іншими нашими надбаннями. У кожному суспільстві є сильніші і слабші одиниці. Коли ви закінчите школу, можливо, своєю працею і талантом почнете заробляти більше, ніж вам самим потрібно. Тоді, повірте мені, що жертвувати на добродійні цілі, ділитися своїм добром з іншими, – це, мабуть, найкращий спосіб здобути почуття самовдоволення: я сильніший від слабшого. Я вирішив, що найкращим способом

вжити мої надбання для загального добра буде підтримка науки і освіти. «Добра голова може здобути гроші, але гроші не можуть створити доброї голови!».

Я вірю в те, що спільним зусиллям всі ми зможемо зробити багато добра для нас самих і майбутніх поколінь. Вірю, що ваше покоління сьогоднішніх школярів і студентів у майбутньому збудує і утвердить добробут нашої української держави! Якщо працюватимемо щиро й віддано, з ентузіазмом і усмішкою, світ усміхнеться і до нас!

Бажаю вашим батькам і викладачам терпіння і віри у вас, а вам успіхів у навчанні, і в житті на загал. Щастя вам Боже.

Петро Яцик, 1997 рік.

ПОЛОЖЕННЯ
про Міжнародний конкурс з української мови
імені Петра Яцика

I. Загальні положення

1.1. Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика (далі – Конкурс) проводиться згідно з Указом Президента України від 09.11.2007 N 1078 (1078/2007) «Про Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика» з 9 листопада до 20 травня щороку.

1.2. Засновниками Конкурсу є Ліга українських меценатів, Міністерство освіти і науки України.

1.3. У Конкурсі можуть брати участь учні 3-11(12) класів загальноосвітніх навчальних закладів, професійно-технічних училищ, студенти вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації усіх форм власності, курсанти вищих військових навчальних закладів Збройних Сил України, ліцеїсти Київського військового ліцею імені Івана Богуна, закордонні українці (далі – учасники Конкурсу).

1.4. Про початок Конкурсу в жовтні місяці поточного року Міністерство освіти і науки України повідомляє листом за підписом Міністра або його заступника Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим, управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а також через засоби масової інформації.

II. Мета Конкурсу

Метою Конкурсу є сприяння утвердженню статусу української мови як державної, піднесення її престижу, виховання у молодого покоління українців поваги до мови свого народу.

III. Організація та проведення Конкурсу

3.1. Організаторами Конкурсу є Міністерство освіти і науки України та Ліга українських меценатів. До участі в організації та проведенні Конкурсу залучаються Міністерство культури і туризму України, Міністерство закордонних справ України, Міністерство оборони України, Національна академія наук

України, представники творчих спілок, громадських та освітянських організацій, світової української діаспори (за згодою).

3.2. Конкурс для учнів загальноосвітніх навчальних закладів та професійно-технічних училищ усіх форм власності проходить у чотири етапи:

1-й етап - з 9 до 20 листопада - у загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладах;

2-й етап – з 20 листопада до 10 грудня – у районних центрах і містах обласного підпорядкування;

3-й етап – з 10 до 30 грудня – в Автономній Республіці Крим, обласних центрах, містах Києві та Севастополі;

4-й етап (підсумковий) – січень.

Для студентів вищих навчальних закладів Конкурс проходить у три етапи:

1-й етап – листопад – у вищих навчальних закладах;

2-й етап - з 1 до 30 грудня - у навчальних закладах, визначених управліннями освіти і науки обласних державних адміністрацій;

3-й етап (підсумковий) - січень - проходить у містах, визначених управліннями освіти і науки обласних державних адміністрацій, разом з учнями загальноосвітніх навчальних закладів, професійно-технічних училищ – в Автономній Республіці Крим, обласних центрах, містах Києві та Севастополі.

Для курсантів вищих військових навчальних закладів Збройних Сил України і ліцеїстів Київського військового ліцею імені Івана Богуна Конкурс проходить відповідно до наказу Міністерства оборони України у два етапи.

Місце проведення підсумкового етапу Конкурсу визначають Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим, управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а серед курсантів вищих військових навчальних закладів Збройних Сил України, ліцеїстів Київського військового ліцею імені Івана Богуна – Департамент гуманітарної політики Міністерства оборони України.

3.3. Для проведення Конкурсу Міністерством освіти і науки України та відповідними органами управління освіти обласних, Київської та

Севастопольської міських, районних державних адміністрацій створюються організаційні комітети (далі – оргкомітети) та журі.

Для проведення Конкурсу серед закордонних українців створюються в країнах проживання регіональні оргкомітети та журі.

Голова оргкомітету відповідає за організацію і проведення Конкурсу, доставку робіт в Україну.

Склад оргкомітетів та журі затверджується до 9 листопада поточного року управліннями освіти і науки обласних, районними відділами освіти державних адміністрацій.

Склад журі підсумкового етапу Конкурсу затверджується наказом Міністерства освіти і науки України. До складу журі запрошуються вчителі, викладачі вищих навчальних закладів, науковці Національної академії наук України та Академії педагогічних наук України.

Для підготовки та проведення Конкурсу формується Координаційна рада з керівників Ліги українських меценатів та державних органів, які є співорганізаторами Конкурсу або ж беруть безпосередню участь у його проведенні (Міністерство освіти і науки України, Міністерство культури і туризму України, Міністерство закордонних справ України, Міністерство оборони України).

Координаційна рада є виконавчим органом Конкурсу.

3.4. Завдання для першого етапу Конкурсу розробляють учителі і викладачі української мови та літератури навчальних закладів, у яких відбуватиметься Конкурс, другого та третього – методисти обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти. Завдання підсумкового етапу Конкурсу розробляє Міністерство освіти і науки України спільно з Лігою українських меценатів. Для всіх учасників Конкурсу незалежно від мови навчання розробляється один пакет завдань.

Для учасників Конкурсу із зарубіжних країн завдання надсилаються через дипломатичні представництва України за кордоном.

Пакети із завданнями для проведення підсумкового етапу відкриваються для ксерокопіювання за одну годину до початку Конкурсу (о 9 годині) у присутності членів оргкомітету, учителів, викладачів та учасників Конкурсу.

Виконання конкурсних робіт розпочинається о 10 годині. Учні 3-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів працюють над завданнями 1 астрономічну годину, 5-8 класів - 2 астрономічні години, учні 9-11(12) класів, професійно-технічних навчальних закладів, студенти та курсанти вищих навчальних закладів - 3 астрономічні години.

Зошити з роботами, які виконали учасники Конкурсу, укладаються в конверти, скріплюються печаткою навчального закладу, у якому проходить підсумковий етап Конкурсу. До робіт додаються списки учасників Конкурсу за підписом голови оргкомітету та представника Міністерства освіти і науки України чи Ліги українських меценатів, протоколи з балами за усні відповіді учнів і студентів (на підсумковому етапі). Представники Міністерства освіти і науки України чи Ліги українських меценатів надсилають пакети з конкурсними роботами до Інституту інноваційних технологій і змісту освіти до 30 січня, із зарубіжних країн – до 10 березня.

Роботи учасників Конкурсу підсумкового етапу зберігаються протягом року в Інституті інноваційних технологій і змісту освіти.

3.5. Журі Конкурсу підбиває підсумки та визначає за результатами кожного етапу по 3 переможці з учнів 3-11(12) класів, по 3 учні професійно-технічних училищ, студентів та курсантів вищих військових навчальних закладів Збройних Сил України – 3, ліцеїстів Київського військового ліцею імені Івана Богуна – 3.

IV. Нагородження переможців Конкурсу

4.1. Переможцями Конкурсу є його учасники, які набрали найбільшу кількість балів.

4.2. Переможці 1-го, 2-го, 3-го етапів Конкурсу нагороджуються дипломами встановленого Лігою українських меценатів зразка.

4.3. Переможці підсумкового етапу Конкурсу нагороджуються дипломами «Переможець Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика» та грошовими преміями відповідно до кошторису.

4.4. Учителі (викладачі), які підготували переможців підсумкового етапу Конкурсу, нагороджуються відомчими нагородами та відзнаками Міністерства освіти і науки України в установленому порядку.

4.5. Урочиста церемонія нагородження переможців підсумкового етапу Конкурсу та вчителів (викладачів), які їх підготували, відбувається за участю представників регіонів, творчих спілок, урядовців, народних депутатів, громадських організацій за їх згодою.

V. Фінансування Конкурсу

5.1. Фінансування підсумкового етапу Конкурсу здійснюється Міністерством освіти і науки України за рахунок коштів державного бюджету згідно з кошторисом, що складається кожного року, та організаторами, які залучаються до його проведення.

5.2. Фінансування всіх етапів Конкурсу, крім підсумкового, здійснюється навчальними закладами, які беруть участь у його проведенні, за рахунок коштів бюджету, з якого фінансується заклад, а також інших, не заборонених законодавством, джерел фінансування.

5.3. До фінансування Конкурсу можуть долучатися юридичні та фізичні особи, не байдужі до української мови. У разі надання коштів такими особами та на їх бажання переможці нагороджуються іменними преміями і подарунками.

5.4. Ліга українських меценатів та журі Конкурсу встановлюють додаткові заохочувальні нагороди учасникам Конкурсу на різних етапах проведення Конкурсу, а також учителям, які підготували переможців Конкурсу.

Логотипи є інтелектуальною власністю Ліги українських меценатів і можуть використовуватися лише за згодою виконавчої дирекції Ліги.

VI. Громадський контроль за проведенням Конкурсу

6.1. З метою громадського контролю за проведенням Конкурсу (організаційного, інформаційного та фінансового) Лігою українських меценатів та Міністерством освіти і науки України формується Наглядова рада Конкурсу.

6.2. Наглядова рада Конкурсу – громадський орган, покликаний здійснювати нагляд:

- за проведенням Конкурсу;

- за дотриманням вимог цього Положення;
- за об'єктивністю оцінювання знань учасників Конкурсу.

6.3. Рішення Наглядової ради приймаються колегіально переважною більшістю голосів присутніх на засіданні членів ради.

6.4. Склад Наглядової ради погоджується з Лігою українських меценатів та затверджується наказом Міністерства освіти і науки України щороку.

6.5. Контроль за проведенням Конкурсу здійснює Міністерство освіти і науки України.

I ЕТАП

Варіант 1

1. Напиши лист Святому Миколаю (або Діду Морозу). Поясни йому, за що його люблять і чому чекають діти. Обсяг листа - 5-7 речень.

2. Перепиши прислів'я. Замість крапок упиши самостійно дібрані до виділених слів слова-антоніми.

1. Де **гірка** праця, там ... відпочинок.
2. **Праця** годує, а ... марнує.
3. За роботою **добро** ходить, а за лінощами —
4. Робота **чорна**, а грошики
5. **Похвалити** не вмію, ... не смію.
6. Без **початку** не буде й
7. Казати **легко**, та робити

3. Добери з довідки тлумачення поданих висловів. Запиши вислови та їхні тлумачення парами.

***Зразок.** Розв'язати язика — стати говірким.*

Тримати язик за зубами —

Продавати зуби —

Підібгати хвоста —

Тонко прясти —

Накрити мокрим рядном —

***ДОВІДКА.** Знітитись. Лукавити. Виляти. Реготати. Мовчати.*

4. Запиши слова за алфавітом. Постав наголос.

Олень, арахіс, духмяний, кілометр, предмет, статуя, ненависть.

5. Перепиши. Замість крапок устав, де потрібно, пропущену літеру або апостроф.

Боро..ьба, чес..ність, кр..ниця, фу..бол, тр..маєт..ся, щас..ливий, мавп..ячий, шіс..надцять, здоров..я, ро..м..якшити, рутв..яний, арф..яр, у вишен..ці, на травин..ці.

Варіант 2

1. Напишіть твір на тему «*Найдорожча річ у нашому домі*»
2. Записати речення. Підкреслити головні та другорядні члени речення, надписати над кожним словом частину мови.

За моїм вікном кружляють у танку химерні сніжинки.

3. Доберіть якнайбільше синонімів до кожного з поданих слів:

Тин, химерний, хуртовина, мама, іти.

4. Складіть і запишіть із поданих слів прислів'я про мову:

1. Лине, серця, не, а, слово, стріла, до.
2. Гори, народи, вітер, підіймає, а, слово, руйнує.
3. На, хліб, а, слово, відповідь, на, бережи, обід.

5. Запишіть 10 слів із літерою г.

Варіант 3

1. Напишіть твір-опис на тему: «*Вже котрий раз я йду крізь листопад*».

2. Утворіть словосполучення за поданими схемами.

Іменник + іменник, дієслово + про + іменник, прислівник + дієслово, дієслово + із + іменник, дієслово + до + іменник.

3. Запиши побажання, які могли б висловити тобі як учасникові конкурсу твої батьки й рідні.

4. Напишіть імена в кличному відмінку :

Василь, Валерій, Хома, Юрій, Наталія, Наталя, Любов, Валерія, Ігор, Прокіп,.

5. З поданими словами складіть речення, поставте розділові знаки.

Виконайте синтаксичний розбір речення (підкресліть головні та другорядні члени речення)

Край, пташки, журавлі, качки, усі, в, далеко, лелеки, маленькі ластівки, і, теплий, край, полетять.

Варіант 4

1. Перепишіть. Замість крапок поставте , де потрібно, пропущену літеру або апостроф, розкрийте дужки, зніміть ризик.

Св...ято(знань), К(к)иївський вокзал, на павутин...ці, бород(т)ьба, л...лються,
на/в...сні, моркв...яний, камін...чик, не/нав...сний, кле...ш, клекоч...ш, узліс...я,
д...ректор.

2. Запишіть слова за алфавітом. Поставте наголос.

Завдання, документ, колесо, шофер, кропива, фартух.

3. Доберіть з довідки тлумачення висловів. Запишіть вислови парами.

Зразок. Накивати п'ятами – утекати.

Правити теревені –

Дерти горло –

На головах ходити –

Розбити глека –

Передати куті меду –

ДОВІДКА. Перестаратись. Посваритись. Бешкетувати. Базікати. Кричати.

4. Відредагуйте подані речення, запишіть їх.

1. Він завжди дуже піклувався за дітей.

2. Завдяки дощу я підхопив нежить.

3. Із-за цих обставин командировку довелося відкласти на тиждень.

4. Для багатьох відома ця мелодія.

5. Поясніть значення слів: адрес, адреса, адресат, адресант.

6. Розподіліть у три колонки слова, які є епітетами до слів:

зірка, вишня, зима:

густа, люта, золота, міцна, дика, морозна, блискуча, бліда, кучерява, пишна,
сніжна, гаряча, діамантова, солодка, сердита, кришталева, стигла, прозора,
глуха, чорна, молода, срібна, розлога, сніжно-синя, висока.

7. Напишіть творчу роботу на тему: «Зимова казка»

Варіант 5

1. Вставте пропущені букви. Доберіть до слів споріднені, запишіть ці слова парами.

З...мля, в...сіяний, л...тіти, ш...лестіти, д...сятий, в...ликий, см...чок, д...рево,
г...лубка, р...зумний.

2. Доповніть ряди слів, що належать до тієї чи іншої частити мови.

Іменники: дорога, ...

Прикметники: білий, ...

Числівники: п'ять, ...

Займенники: я, ...

Дієслова: писати, ...

Прислівники: весело, ...

3. У поданих словах визначте кількість букв і звуків.

Джерело, джміль, дощ, земля, лялька, мільярд, праця, п'ють, бур'ян, яма.

4. Від поданих слів утворіть нові слова, використовуючи префікси пре-, при-.

Шити, добрий, гарний, голосно, клеїти, летіти, мружитися, мудрий, носити, ступати.

5. Напишіть вітальну листівку своєму другу (однокласнику, рідним), використовуючи звертання, теплі та добрі слова.

Варіант 6

1. Прочитайте історію, що сталася з Миколкою на уроці.

Учитель сказав учням:

– Намалюйте найрадісніше і найсумніше.

Миколка розгорнув альбом і задумався.

Згадав золоте літо, ранок на березі ставка, квітуче поле конюшини. Намалював ромашку і над нею бджолу.

– Це і є найрадісніше, – сказав він.

– Чому? – питає вчитель.

– Бо сяє сонечко, співає соловейко і небо синє-синє.

– А що ти намалюєш найсумніше?

Миколка намалював голе дерево. Біля самого кореня воно було обпалене, кора від вогню полущилася. Навколо дерева – почорніла галявина. Вгорі – збентежені птахи.

– Чому ж це найсумніше? – запитує вчитель.

– Бо мені дуже боляче від того, що дерево загине, і вчинив це хтось із людей.

***Опишіть свою уявну картину найрадіснішого і найсумнішого
(до 0,5 – 1 сторінки.)***

2. Запишіть іменники у формі кличного відмінка.

Батько, товариш, круча, мрія, Олена, край, козак, друг, Андрій, Київ, мама, Дніпро.

3. Утворіть фразеологізми, вибравши з дужок потрібне слово, поясніть їх значення.

Наламати (дерев, дров, парканів), кусати (хліб, яблуко, лікті), з'їсти (м'ясо, собаку, ковбасу), винаходити (двигун, велосипед, ракету).

4. Покажіть усі можливі переноси у словах.

Броджу, кукурудза, гайок, війна, голка, ювіляр, аптека, щоденник, підзеленити, жоржина, квітка, підручник.

5. Відредагуйте словосполучення і запишіть їх. В одному зі словосполучень позначте головне і залежне слова.

Приймати участь, вірна відповідь, любе питання.

Варіант 7

1. Зробіть звуковий запис слів.

Їжа, дзвінок, хрущ, ящик, рядок, щеплення, шука, видніється, сузір'я, об'єднання.

2. Запишіть іменники у формі орудного відмінка.

Осінь, душа, маяк, швець, стаття, любов, мати, лестощі.

3. Від поданих іменників утворіть прикметники.

Поле –

столиця –

ключ –

вулиця -

хмара –

мелодія -

край –

хор -

земля -

лялька –

4. Розберіть пропоновані слова за будовою.

Безвідповідальний, перебудувати, подорожник, заспівати, пташиний, віддаль.

5. Запишіть речення, зробіть синтаксичний розбір. Над кожним словом надпишіть, до якої частини мови належить.

Зоря любистком пахне над Дніпром. (Б.Олійник).

6. Запишіть слова, вставте пропущені літери.

Звеч...ра, щ...бетан...я, ож...ледь, дж...рельний, ш...пучий, ч...рствий,
х...мерний, ч...рговий.

7. Напишіть твір-мініатюру на тему «Веселка небо розмальовує фарбами»

Варіант 8

1. Наведені слова записати фонетичною транскрипцією.

Ліщина, м'якість, опоряджую, сяють, п'ятниця.

2. Записати слова у дві колонки:

1) з м'яким знаком;

2) з апострофом.

Бар..єрний, порт..єра, бул..йон, миш..як, любов..ю, ад..ютант, брин..чати,
медал..йон, роз..їзд, комп..ютер, ател..є, об..єднати, інтер..єр, торф..яний,
В..єтнам, кар..єра, Н..ю-Йорк, різ..бяр, павіл..йон.

3. Скласти по два речення з наведеними словами так, щоб ці слова були омонімами.

Скат, бокс, видавати.

4. Розкрити значення виразів.

Ділити шкуру невбитого ведмедя.

Чужими руками жар загрибати.

Бігати як курка з яйцем.

Придавити комарика.

5. До наведених словосполучень дібрати словосполучення, у які входять слова з переносним значенням.

Солодке печиво, усміхається подруга, гострий ніж, танцюють діти, залізне ліжко, золота обручка, спить бабуся, весела дівчина.

6. Написати твір-роздум на тему: «Чи потрібен учням комп'ютер?».

Варіант 9

1.Із розрізнених речень скласти текст „Жайворонок“:

Тоді пташка падала тихо вниз й натягала другу струну. Це було прекрасно. Струна тремтіла й гучала. Сіра маленька пташка низько висіла над полем. Єднала небо з землею і грала на струнах симфонію поля. Тріпала крильцями часто й тягнула вгору невидиму струну.

У першому реченні підкреслити всі члени речення.

2. Записати у транскрипції слова:

Опоряджую, сяють.

3. Записати слова і пояснити різницю між ними в написанні, звучанні та значенні.

В житті і в житті.

Відати і віддати.

Зміна і змінна.

4. Записати слова у дві колонки:

1) з м'яким знаком;

2) з апострофом.

Порт ... ера, миш ... як, ад ... ютант, комп ... ютер, ател ... є, інтер ... ер, грил... яж (особливий вид цукерок), В ... єтнам, імпуль ...с, кар ... ера, Н ... ю-Йорк.

5. Скласти і записати із слів прислів'я

а) Хліба, а, слово, на, бережи, обід, на, відповідь.

б) Не, горобець, випустиш, слово, спіймаєш, не.

6. Слова записати в колонку за алфавітом.

Гончар, відомий, вечір, вечорниці, годинник, вигляд, горобина, відносини, городній, відгомін.

З останніх букв скласти вислів

Варіант 10

1. Напишіть твір на тему «Якби я був (була) чарівником...», використовуючи різні речення за метою висловлювання.

2. Запишіть слова, вставляючи пропущені букви.

Ш...ренга, ц...тата, ч...пурний, зайч...ня, плюш...вий, стер...отип, коч...рга, д...када, дал...чина, вел...чина, д...корація, лід...рувати, оч...рет, к...иеня, кол...ктив, тр...вога, гор...зонт, ц...стерна, д...л...гат, п...лена.

3. Запишіть 5-6 приказок (прислів'їв), у яких наявні числівники. У реченнях підкресліть граматичну основу.

II ЕТАП

Варіант 1

1. Земля, на якій ти живеш, зветься Україна. Розкажи, що ти знаєш про неї, використавши 5 слів власної назви. 1 сторінка.
2. Поясни значення слів, уведи їх в одне речення з однорідними членами.
Герб, прапор, гімн.
(Якщо слова використовуються як символи держави, потрібно писати з великої літери).
3. Використовуючи літери слова **БАТЬКІВЩИНА** складіть якомога більше слів.
4. Запиши слова, на місці крапок де потрібно постав необхідні орфограми.
Пр...зент, пр...тендент, порт...ера, пр...ватизація, кін...ський, л...вада, т...мянний, арф...яр, духм...яний, мавп...ячий.
5. Поясни значення фразеологізмів:
Виводити на чисту воду –
Дрижаки їсти –
Брати за живе –

Варіант 2

1. Напишіть твір за поданим початком. Доберіть до нього заголовок.
Немає нічого милішого за рідну землю. Калина стоїть у лузі, тополя на околиці, лелече гніздо, криничка на перехресті доріг, теплий запах лісових квітів – усе це рідна земля, все це моя Батьківщина.
2. Поставте подані слова в такій формі, щоб із них можна було скласти речення. Утворене речення запишіть. Підкресліть головні й другорядні члени речення. Запишіть назви частин мови, до яких належать слова в наведеному реченні.
Вишивати, по, канва, осінь, зелений, золотий, квітки.
3. Спишіть дієслова, уставляючи пропущені букви.
Стан..ш, люб..те, скаж..ш, куп..те, сі..мо, вирост..ш, перемож..мо, крут..те,

говор..мо, пиш..ш, переход..ш, вивч..мо.

4. Відредагуйте подані словосполучення.

Відношення до людей –

Хворий ангіною –

Сподіватися кращого –

Опановувати знаннями –

Сталося по неувважності –

Мені повезло –

Варіант 3

1. Поясніть, як ви розумієте слова автора. Оформіть свої думки у вигляді невеликого твору (до 1 сторінки).

Щоб берегти землю, природу,

треба їх полюбити.

Щоб полюбити,

треба пізнати.

(М.Пришвін)

2. Запишіть слова за алфавітом, поставте наголос. З виділеним словом складіть три словосполучення.

Мережа, **середина**, центнер, решето, разом, квартал.

3. Запишіть у кличному відмінку такі слова:

Тато, бабуся, друг, подруга, директор, учитель, козак, колега.

4. Запишіть слова з малої чи великої літери та поставте, де треба, лапки:

(Ц, ц)укерки (В, в)едмедик, (В, в)ерховна (Р, р)ада України, (З, з)авод

(В, в)ерховина, (М, м)айдан (Н, н)езалежності.

5. Доберіть до кожного слова антонім і запишіть.

Благо –

Велич –

Світло –

Холод –

Продавець –

Дозвіл –

Безсмертя –

Ненавість –

- 6. З поданих слів складіть і запишіть прислів'я. Кількома реченнями поясніть його значення.**

Говори, слухай, думай, а, мало, багато, ще, більше.

Варіант 4

- 1. Написати твір.**

Осінь догора багряним вогником.

Або

Гаї скидають шати золоті.

В.Еллан-Блакитний

- 2. Записати речення, розставивши пропущені розділові знаки.**

Підкреслити головні і другорядні члени речення.

Ми садили в парку такі дерева і дубочки і тополі і верби і зелені сосни.

- 3. З поданих слів записати прислів'я про мову.**

Обід, на, слово, а, хліб, відповідь, на, бережи.

Слово, зложиться, слова, до, мова.

Говори, знаєш, не, але, що, говориш, що, знай.

- 4. З наведених пар слів виписати словосполучення.**

Багряне листя, коло матусі, сонячний день, через парк, співати піднесено, пісня лунає, біля вокзалу, братчик і сестричка, накивати п'ятами, навколо школи, хтось із них, іти швидко, вишуканий букет.

- 5. Переписати. Замість крапок, де потрібно, вставити пропущену літеру або апостроф.**

Боро...ьба, чес...ність, кр...ниця, фу...бол, тр...маєт...ся, міл...йонер,
мавп...ячий, шіс...надцят..., здоров...я, ро...м...якшити, різдв...яний, верб...я,
у вишен...ці, на травин...ці, з(с)фотографувати, пш...ниця.

Варіант 5

1. Напишіть оповідання за поданим початком (0,5 – 1 сторінки).

Телеграма осені

Упав жовтий листок на зелену траву. Золоту цяточку далеко на ній видно. Вийшов їжак на прогулянку. Ішов, не поспішав. Побачив жовтий листок, підійшов до нього, подивився, перевернув на другий бік, прочитав щось, занепокоївся й побіг кудись.

Білка безтурботно стрибала з гілки на гілку. Раптом вона побачила листок, стрибнула на землю, роздивилась його й теж занепокоїлася.

2. Замініть подані вислови одним словом-іменником, запишіть їх.

Нагорода переможцеві в якому-небудь змаганні –

Гуркіт і тріск, що супроводять електричні розряди в атмосфері –

Збірник таблиць, малюнків, креслень –

Льодова гора, що плаває в океані –

Певний режим харчування –

Відступ у першому рядку тексту –

3. П'ятикласники одержали завдання дібрати із розрізнено записаних слів пари фразеологізмів-синонімів. Ось як виконав завдання, дуже поспішаючи, Петрик.

Взяти п'яти в руки – ногами накивати.

Задерти губи – надувати носа.

Замилювати пальці – дивитися крізь очі.

Крокодилова душа – заячі сльози.

Теревені бити – байдики правити.

Придушити муху – зробити комара зі слона.

Виконайте завдання, виправивши помилки хлопчика.

4. Запишіть словосполучення, уживши слова в дужках у необхідному відмінку.

Навчатися (математика), дякувати (батьки), завдавати (біль), потребувати

(допомога), наслідувати (дорослі), вибачити (син), завдавати (збитки), зазнати (втрати), попереджати (небезпека), відповідати (українська мова), прагнути (перемога), доглядати (хворий).

5. Відредагуйте текст і запишіть його

Був травень, зате все навкруги було травневе, навіть Місяць, коли сяяв над садом. У саду розквітли яблуні. У саду сто яблунь потонули в пишних рожевих квітах, а слухали солов'їний спів. Кожна яблуня хотіла бути найгарнішою, щоб соловейко саме на ній і для неї співав місячну пісню.

Варіант 6

1. Напишіть твір-опис на тему: «Вже котрий раз я йду крізь листопад».

2. Складіть і запишіть одне спонукальне й одне розповідне речення зі словосполученнями *осінній вітер, щедра яблунька*.

Підкресліть граматичну основу.

3. До слів *дівчина, хлопець, темрява, копія* доберіть 2-3 іменники-синоніми.

4. Запишіть слова, вставляючи пропущені букви, в алфавітному порядку.

Гр...мати, к...рувати, п...л...на, тр...мати, ст...хія, ц...стерна, стеж...чка, т...плиця, д...візія, с...луєт, ст...б...льце, пов...ртатися, х...лит...ся, с...рота, ст...рильний, п...нал, прост...лити, м...готіти, р...піти, м...гдаль.

5. Від слова *система* утворіть 4 спільнокореневі слова.

Розберіть їх за будовою.

Варіант 7

1. Поміркуйте!

Прочитайте вірш Олександра Олеся «Є слова, що білі-білі...».

*Є слова, що білі-білі,
Як конвалії квітки,
Лагідні, як усміх ранку,
Ніжносяйні, як зірки.*

*Є слова, як жар, пекучі
І отруйні, наче чад...
В чарівне якесь намисто
Ти нанизуєш їх в ряд...*

Письмово поясніть своє розуміння вислову із вірша: «В чарівне якесь намисто ти нанизуєш їх в ряд».

2. Розтлумачте!

Поясніть значення фразеологізмів, уведіть їх у речення.

*Море по коліна
Мотати на вус
Рукою подати
Руку набити*

3. Спишіть текст, поставивши, де необхідно, пропущені літери чи знаки.

Зробіть синтаксичний розбір виділеного речення.

*Вечір. Сиві, каламутні хмари заслали олив..яним килимом усе небо.
Виз..рнув місяц.. оглянув грішну землю. Ніч... **Буйний дощ горохом
торохтить по шибках.** Північний, хижий, с..рдитий віт..р лютує вис
неначе голодний вовк квилить голосить... Сум і тугу наганяє він на душу...*

4. Відшукайте!

Знайдіть другу частину прислів'я, скориставшись довідкою, запишіть його, поставте, де потрібно, розділові знаки. Підкресліть головні члени речення.

1. Наука в ліс не веде
2. Гостре словечко... .
3. Всіх слухай
4. За чужим розумом....
5. Два хитрих

Довідка. ... коле сердечко, ...мудрого не переважають, ... а з лісу виводить, ...
довго не проживеш, ... а свій розум май.

5. Порадьте!

За домашнє завдання Андрій отримав двійку. Він неправильно

переніс слова. «Як же так! – дивувався хлопчик. – Чому ж двійка?».

Ось як Андрій зробив переноси:

О-зеро, май-оріти, олі-я, горді-сть, сонн-ий, дор-ога, виход-жу, ро-ззява, хист, сл-ужбовець.

Укладіть і запишіть короткі орфографічні поради для хлопчика, виправивши помилки в його роботі.

Варіант 8

1. Запишіть стилі мовлення, які знаєте. Користуючись одним із них, опишіть шкільний підручник з української мови. Чи пам'ятаєте автора? Які вправи, на вашу думку, сприяють вивченню мови?

Обсяг – 0,5 сторінки.

2. Складіть і запишіть жартівливу загадку про мобільний телефон у віршованій (4-6 рядків) або прозовій (2-3 речення) формі.

3. Утворіть фразеологізми, вибравши з дужок потрібне слово, поясніть їхнє значення.

Наламати (дерев, дров, парканів), кусати (хліб, яблуко, лікті), з'їсти (м'ясо, собаку, ковбасу), винаходити (двигун, велосипед, ракету).

Варіант 9

1. Подумайте, чому нашу мову називають «солов'їною», «дивом калиновим», «діамантом дорогим». Напишіть твір (обсяг 1 сторінка) на тему «Мова – душа народу», використовуючи вищеназвані словосполучення.

2. Перепишіть слова, вставте пропущені букви.

В..сна, ..удзик, а..рус, ..ава, дзи..а, ба..ат..я, к..жух, з..зуля.

3. Випишіть слова, у яких кількість голосних і приголосних звуків збігається. Позначте кількість букв і звуків.

Яма, щедрість, яблуна, юнь ,п'ять, джміль.

4. Продовжте народні прислів'я, приказки. Підкресліть числівники.

За одного вченого ...

У семи няньок ...

Семеро одного ...

Сім раз відмір ...

Одним колесом ...

Сім п'ятниць ...

Варіант 10

- 1. Напишіть твір-мініатюру в художньому стилі на тему «Подих осені», використавши слова з довідки.**

Довідка: холодні, роса; перший, заморозки; нитки, «бабине літо»; виходити, полювати; кущі, калина; осінній, переліт.

- 2. Складіть і запишіть жартівливу загадку про комп'ютер у віршованій або прозовій формі.**

- 3. Із поданими словами складіть по два словосполучення, щоб у першому воно вживалось як головне, а в другому – як залежне.**

Море, носити, завдання, день, дружба, знайомий, приїхати.

- 4. До кожного рядка, позначеного ЦИФРОЮ, доберіть відповідник, позначений БУКВОЮ, і зробіть позначки (X) у таблицях відповідей на перетині відповідних колонок і рядків.**

1. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово).

Раків (1) **залюбки** вживають (2) у їжу, (3) **і** хоча вони не мають важливого промислового значення, попит на (4) **них** є завжди.

А. дієслово

Б. займенник

В. прислівник

Г. прийменник

Д. сполучник

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

- 2. Установіть відповідність**

О р ф о г р а м а

П р и к л а д

1. написання з апострофом

А. барел.. єф

2. написання без апострофа
3. написання з м'яким знаком
4. написання без м'якого знака

- Б. щас .. ливий
- В. грав .. юра
- Г. смієш..ся

Д. пуп..янок

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

5. У поданому реченні підкресліть головні та другорядні члени речення.

Молоденька хмаринка шука в небі хатинку.

Варіант 11

1.Напишіть твір-опис «Люблю я вулицю свою весною, взимку, восени...»

(до 1 сторінки).

2.Спишіть, поставивши іменники в потрібній формі, визначте їх відмінок.

Івана Купала – свято (краса) і (молодість), найактивнішого буяння (природа).

Воно широко відзначалося в усіх (село) (Україна). За цим (день) віщували і (погода).

Велика роса на Івана – буде урожай (огірок) і (горіх).

Купальська ніч зоряна – вродять (гриб).

3.Утворіть іменники від поданих слів.

Глибокий –	теплий –
убогий –	пишний –
безлюдний –	темний –
шалений –	добрий –
пригнічений –	заколисаний –

4.Випишіть із тексту по два словосполучення, які складаються:

- 1) з прикметника та іменника; 2) з двох іменників; 3) з дієслова та іменника. З двома із них складіть пов'язані за змістом речення.

Червона калина асоціюється з отчим краєм, Батьківщиною. Коли козак вирушав на чужину, мати напувала його калиновим чаєм, давала на дорогу хліб з калиною. Дівчина-наречена прикріплювала до коня гілочку, що символізувала для козака домівку, матір і кохану.

5. Випишіть із уривка вірша Бориса Токарчука фразеологізми (стійкі сполучення слів), розтлумачте їх. З одним із фразеологізмів складіть питальне речення.

Лиска їла кусень сала,
Аж за вухами лящало.
Лис в її дивився писок
Хижо – молоко аж кисло.
Ох, як глибоко, запало
В душу Лиса добре сало.
Бо кишки марш грають в Лиса,
Шлунок судороги стисли.

Варіант 12

1.Змалюйте красу рідної природи у творі-описі «Веселкові барви ранньої весни» (до 1 сторінки). У творі використайте однорідні члени речення з узагальнювальними словами, вставні слова.

2.Спишіть діалог, розставляючи пропущені розділові знаки. Доберіть до нього заголовок.

Зустрів Степан Гаврила та й гукає
Добридень, Гаврило!
Доброго здоров'я! відповідає той.
Ну, як? питає Степан.
Вісім!
Що "вісім"? здивувався Степан.
А що "ну, як"?

3.Спишіть правильно, розкриваючи дужки. До кожного слова (словосполучення) доберіть приклад з аналогічною орфограмою.

Мультфільм («, л, Л)ис (м, М)икита (»), (пів)яблука, камін(Ь)чик,
(к, К)іївські вулиці, (д, Д)ід (м, М)ороз.

4. Напишіть імена в кличному відмінку.

Прокіп, Василь, Валерій, Лука, Хома, Юрій, Наталія, Наталя, Любов, Валерія.

5. Напишіть акровірш за ключовим словом *мова*.

Акровірш – вірш, в якому перші літери кожного рядка утворюють слово чи речення.

Наприклад:

*Хата мною багата,
Людам вірний я друг,
І коли є в оселі у тата –
Буде й пісня навкруг!*

Варіант 13

1. Напишіть твір-розповідь «Мальовнича Рівненщина» (за матеріалами літератури рідного краю) (до 1 сторінки). У творі використайте різні види речень за метою висловлювання, однорідні члени речення.

2. Перепишіть слова у три колонки: 1) з наголосом на 1-му складі; 2) з наголосом на 2-му складі; 3) з наголосом на 3-му складі.

Натовп, Парнас, озон, веретено, адрес, гавань, сопрано, тавро, оранка, адреса, інтелект, вандал, радіан, ладан, лампас, екстерн, незабудка, олень, недоук, осетин, обхідник, столяр.

Запишіть фразу, яку утворюють перші літери колонок, починаючи з першої. Виправте лексичну помилку в цьому реченні та запишіть його правильно.

3. Знайдіть помилки у твердженнях та сформулюйте їх правильно.

У слові *мова* такі звуки: *ем, о, ве, а*.

У слові *вогонь* такі звуки: [в], [о], [г], [о], [н].

У слові *щастя* такі звуки: *ша, ча, а, ес, те, я*.

У слові *джміль* такі звуки: [д], [ж], [м'], [і], [л].

У слові *велетень* такі звуки: [в], [е], [л], [и], [т], [є], [н], [ь].

4. Мовний калейдоскоп.

Сконструйте слова зі складів інших слів.

А) трискладове слово:

1-й склад – наголошений склад у слові *росте*;

2-й склад – наголошений склад у слові *дружина*;

3-й склад – відкритий склад у слові *наділ*.

Складіть розповідне речення з утвореним словом, у якому б воно виконувало роль додатка.

Б) двоскладове слово:

1-й склад – ненаголошений склад у слові *гризун*;

2-й склад – наголошений склад у слові *робити*.

Складіть спонукальне речення з утвореним словом, у якому б воно виконувало роль обставини.

В) трискладове слово:

1-й склад – останній склад у слові *залізо*;

2-й склад – наголошений склад у слові *зуби*;

3-й склад – наголошений склад у слові *поляна*.

Складіть питальне речення з утвореним словом, у якому б воно виконувало роль підмета.

Варіант 14

1. Теми творів.

1. Продовжити текст за поданим початком. Доберіть заголовок.

Вечір наближався швидко. Ми підійшли до свого будинку, коли було зовсім темно. Пушок, почувши знайомі голоси, підбіг до мене...

2. Скласти твір-мініатюру за поданим кінцем. Дібрати заголовок.

...І пташки тепер щоразу зустрічали його радісним щебетанням.

3. Написати твір-мініатюру «Золота осінь», використовуючи порівняння.

4. Завершити розповідь за початком. Підібрати заголовок.

Навколо тиша. І раптом у нашу шибку хтось постукав. Ми побачили...

5. Продовжити й записати міркування.

Треба берегти птахів. Вони...

6. Написати твір за поданим початком. Придумати до нього заголовок. Використати прикметники в прямому й переносному значеннях.

Нахвалявся мороз усіх в лісі поморозити. Холодних вітрів, лютих хурделиць накликав...

7. Написати твір за поданим початком.

Діти пішли в ліс. Дівчатка на поляні рвали квіти. Раптом Оля побачила білочку...

8. Скласти текст за поданим початком.

Мабуть, немає людини, яка була б байдужою до краси цих навдивовижу витончених, чарівних, дуже ароматних лісових квітів...

9. Написати твір-міркування на тему: «Весна красна квітами, а осінь – плодами», використовуючи іменники в орудному відмінку.

10. Написати твір-мініатюру на тему: «Мій маленький друг».

11. Написати твір-міркування, розкриваючи значення прислів'я: «На годину спізнився, за рік не доженеш».

12. У формі оповідання розкрити зміст прислів'я

(обсяг оповідання 7-8 речень).

Людина без друзів, що дерево без коріння.

13. Продовжити текст за поданим початком. Дібрати заголовок.

Зима – прекрасна пора року. Вона дарує дітлахам...

14. Скласти твір за поданим кінцем. Дібрати заголовок.

...Коли надворі стало тепло, діти випустили синичку на волю.

15. Написати твір на одну з тем:

«Реліквія моєї родини»;

«Моя улюблена пора року».

16. Скласти твір-мініатюру за поданим кінцем. Дібрати заголовок.

... Вірить Дмитрик, що навесні його вихованець повернеться й постукає у вікно.

17. Написати розповідь про жар-птицю або іншого казкового птаха.

18. Про кого можна скласти розповідь, використавши такі слова: чорна шапочка, червоний фартушок, грудочка, лапки, яскраве вбрання.

Запиши іть складену розповідь.

19. Написати твір-мініатюру на тему: «Хліб на столі».

20. Побудувати короткий твір-опис своєї домашньої тварини, змальовуючи її зовнішній вигляд, звички.

21. Написати твір-роздум на тему: «Моє улюблене заняття».

22. Побудувати міркування на тему: «Чому треба охороняти природу».

23. За поданим початком написати твір-мініатюру «Прийшла зима».

Прийшла зима. Ось тихо, мов малесенький прозорий білий метелик, сіла на руку перша сніжинка...

24. Скласти й записати твір-мініатюру «На перерві», використовуючи займенники.

25. За поданим початком скласти і записати оповідання. Дібрати заголовок.

День нічим не відрізнявся від інших. Раптом Сашко помітив, що з вікна будинку валив густий дим...

26. Написати твір-мініатюру на тему: «Моє улюблене свято».

27. Скласти текст-міркування на тему: « Праця чоловіка годує, а лінь марнує».

28. Написати твір-мініатюру на тему: «Ніжні матусині руки».

29. Скласти текст за поданою назвою і планом .

Правила поведінки на природі

1. Як слід вибирати місце для відпочинку?

2. Де треба ставити намет, розкласти вогнище?

3. Як треба збирати гриби?

4. Що повинні пам'ятати риболови?

5. Що треба зробити, збираючись додому?

30. Використовуючи прикметники, скласти художній опис улюбленої квітки.

2. У першу колонку запиши слова, в яких немає помилок. У другу - ті, в яких ти виправив помилки. Підкресли слова, в яких звуків більше, ніж

букв.

1. Кочугура, дзвякати, ниволити, тьмяніє, сіллю, предаєця, сонний, червяк, дефіс, дестанція, счистити, кількісний, пісьня, мясо, верфю, роз'їсти, свято, жирафа.
2. Лехко, бригантина, ніччю, знаєця, больовий, розказати, приятель, мидовий, екзамин, щасливий, кіньця, поголівя, мавпячий, обект, бруквяний, буря, тімя, розповіддю.
3. Ніхті, звін, бездіяльністю, спросоння, спотикаєця, альянс, товариський, дециметр, кревенький, рісьба, чесний, тмяний, компаньйон, дізнаєся, зєднати, солдатчина, круп'є, ревю.
4. Сероп, інтер'єр, бюлетень, бюргер, сило, надбання, залишаєця, бадько, подзвонити, нинависть, виборзький, чеський, загенати, виїзний, дзижчати, панщина, увіньчати, зясувати.
5. Періг, биреза, наллють, пересуваєця, верф'ю, польський, олів'є, читач, театр, шістнадцять, їдальня, Парасьчин, полумя, вольєра, мавп'ячий, овруцький, жорсткість, бульдог.
6. Седете, безперервно, бур'ян, фудбол, нетто, б'єшся, відплата, запитаня, пшиниця, розпач, контрастний, голупка, бурян, рюкзак, п'юпітр, безубий, дятел, буря.
7. Видіть, ірреальний, Рєпін, сцілити, хвилювання, рвеця, кольори, відаль, рясно, кесіль, бджола, шіснадцять, їдальня, узбіччя, серьозний, б'юро, з'єднати, порт'єра.
8. Прейти, матір'ю, росмовляти, обличчя, робляця, пасся, приязнь, дешевий, вохко, форпостний, цвах, голубя, півяблука, пічю, Іля, рибячий, поголів'я, медаллю.
9. Бизпечний, силянка, інтерв'ю, тьохкати, Полісся, залишаюця, український, цинтнер, замерзати, мерегтіти, розраджувати, пристрасний, брехливістю, Вінниччина, розкручувати, менший, п'юре, матірю.
10. Жеве, розказати, безриб'я, писання, дивешся, Марокко, бруutto, гузик, книшка, втикти, корень, прозьба, кістлявий, ірреальний, дончин, бур'я, рясно, нетто.

11. Виликий, відмінник, компаньйон, мантилья, кайданники, змальований, новосіля, збігаюця, складовий, зимля, стибло, баластний, ле, фортеп'яно, Фур'є, рибальчин, подвіря, гільйотина.
12. Лемківщина, бажання, пір'я, віддзеркалити, сфотографувати, бе, мариво, вереск, стараність, розброїти, виделка, велич, граєця, хвилювання, зачепиться, звоник, міжгіря, допоможемо.
13. Кужух, безрукий, знання, б'єся, вітплата, ірраціональний, віддалення, видання, ниділя, легко, менше, баласний, змажте, спецех, обігти, бур'я, примор'я, об'єкт.
14. Зузуля, зсипати, міддю, в'язати, Лук'ян, складаєця, розбуджений, обити, віддавати, твердий, чимпіон, далекоглядний, лехко, контрастний, змаште, пять, медаллю, рум'янець.
15. Віддати, відзеркалення, розрісся, сонний, обіхав, м'ята, туманий, зпереду, стиха, безвучний, ніччю, виселка, перон, старанний, повістю, деревяний, відзвеніла, п'єдестал.
16. Широкий, зходи, осіннє, рибальство, стаття, говориця, розв'язань, соний, дифіс, глибокий, зиніт, купаєця, роз'яснення, різьбяр, кількістний, цьвях, сопілці, прислів'я.
17. Пирлина, нето, зфотографувати, блукання, злися, майор, бездонна, тона, письменник, звінко, мана, хвастнути, лялці, бульйон, б'ють, пюпітр, сімя, ясин.
18. Кожин, духмяний, росфарбувати, вугілля, ін'єкція, складається, юнат, дикамент, дишевий, щедрістю, молодьба, широченний, буряк, тижневий, волиньський, бурян, незбагненний, самотній.
19. Носеш, близько, тінню, даєця, Лук'янівка, денний, документ, без'язикий, медовий, екзамен, щастливий, острів'янин, уманьський, звязок, масса, радісттю, жовччю, щоденно.
20. Радістю, митю, перимога, бароко, благословена, св'ятий, В'ячеслав, гречаний, підземеля, п'ятизначний, стирегти, різьбяр, росхитаний, рибячий, об'єм, Південний буг, узбіччя, щастя.
21. Кіхті, чирговий, кийок, зрання, вчиця, льох, віддаль, козаччина, дициметр,

кревий, різьба, обласний, кузня, червяк, костьол, площча, Мольєр, кар'єр.

22. Кукуруза, Галиччина, читання, буряк, козатський, реп'ях, зфотографувати, старано, списати, Лук'ян, будуєця, трьох'ядерний, безсмертя, різьб'яр, роззява, козачина, ліжко, п'єса.
23. Діхтяр, П'єр, дисяток, навмання, кювет, називаєця, мільйон, карбюратор, предмет, цеферблат, капюшон, мерехтіти, честний, менше, піря, розїзд, п'єдестал, об'єкти.
24. Зема, смиркає, читання, віла, смієся, саджу, книжка, цвях, терин, просьба, зап'ястний, зарумянив, хворостняк, ляльці, революція, Муравйов, нето, бруто.
25. Прикрасний, пречудовий, птацтво, буряк, народження, розмалювати, крилечок, виликий, піклується, роздоріжжя, роззброєний, стараність, Лукянівна, п'ятирічка, сторічя, селекція, крело, бурян.
26. Дирева, бюджет, козацтво, століття, лесиця, листя, вміщаєця, розбити, одинацять, беземельний, тижневий, лйон, паризький, запорізький, фюзеляж, кар'єр, барабанщик, мишяк.
27. Песати, буквений, багатководдя, обійстя, близько, узліся, переносяться, найвище, котежі, кречати, буро, черв'як, щастливий, братство, льон, рибальці, хомяк, еміграція.
28. Навиду, пюре, россипати, футбол, Руссо, дивитимися, пів'яблука, розпуск, виразне, бериг, маса, распач, пестливий, під'язичний, доньчин, ф'юзеляж, вілла, деній,
29. Сиредній, урюк, запорозький, дзижчати, дивена, вороння, залишаюця, висаджу, стижина, півинь, контрастний, ллє, дитиньці, звялити, завойовник, вірьовка, кар'єр, карбюратор.
30. Спостереження, зявився, дошч, вверх, розїжджати, вечер'я, життя, битон, міститься, в'язати, зховала, ростанув, вчиться, преховувати, буряк, обв'язаний, серешки, кепіти.

3. Утворіть словосполучення за поданими схемами.

1. Іменник + іменник, дієслово + про + іменник, прислівник + дієслово, дієслово + із + іменник, дієслово + до + іменник.

2. Прислівник + прислівник, , дієслово + від + займенник, іменник + до + іменник, числівник + іменник, іменник + в + іменник.
3. Дієслово + прислівник, іменник + в + іменник, прислівник + від + іменник, прислівник + від + іменник, з + числівник + іменник.
4. Дієслово + іменник, прислівник + від + займенник, прислівник + від + іменник, іменник + про + іменник, не + дієслово + іменник.
5. Іменник + в + іменник, дієслово + в + іменник, дієслово + іменник, дієслово + із + іменник, числівник + іменник.
6. Дієслово + до + іменник, дієслово + прислівник, прикметник + до + іменник, дієслово + на + іменник, дієслово + із + іменник.
7. Іменник + через + іменник, дієслово + іменник, іменник + до + іменник, не + дієслово + іменник, з + числівник + іменник.
8. Дієслово + в + іменник, дієслово + прислівник, дієслово + на + іменник, прислівник + дієслово, іменник + прикметник.
9. Прислівник + від + іменник, дієслово + іменник, прислівник + від + займенник, іменник + прислівник, іменник + прикметник.
10. Дієслово + у + іменник, дієслово + прислівник, іменник + до + іменник, прислівник + дієслово, іменник + прикметник.
11. Дієслово + на + іменник, дієслово + іменник, прикметник + до + іменник, дієслово + із + іменник, іменник + прикметник.
12. Числівник + іменник, дієслово + прислівник, у + іменник + над + іменник, не + дієслово + іменник, прислівник + дієслово.
13. З + числівник + іменник, дієслово + іменник, прислівник + від + займенник, у + іменник + над + іменник, не + дієслово + іменник.
14. Займенник + не + числівник, дієслово + прислівник, дієслово + на + іменник, прислівник + від + займенник, з + числівник + іменник.
15. Прислівник + від + займенник, дієслово + іменник, іменник + до + іменник, дієслово + із + іменник, з + числівник + іменник.
16. Прислівник + від + іменник, дієслово + прислівник, у + іменник + над + іменник, прислівник + дієслово, іменник + над + іменник.
17. Іменник + прислівник, дієслово + іменник, прислівник + від + займенник, з

+ числівник + іменник, дієслово + на + іменник.

18.Іменник + про + іменник, дієслово + прислівник, прикметник + до + іменник,
іменник + над + іменник, іменник + в + іменник.

19.Дієслово + іменник, прислівник + дієслово, у + іменник + над + іменник, з +
числівник + іменник, іменник + прикметник.

20.Іменник + про + іменник, дієслово + прислівник, дієслово + на + іменник, не
+ дієслово + іменник, іменник + прикметник.

21.Дієслово + з + іменник, дієслово + іменник, у + іменник + над + іменник,
прикметник + від + іменник, дієслово + прислівник.

22.Дієслово + прислівник, дієслово + іменник, прислівник + від + займенник,
іменник + над + іменник, іменник + до + іменник.

23.Дієслово + дієслово, дієслово + іменник, не + дієслово + іменник, іменник +
над + іменник, дієслово + прислівник.

24.Іменник + над + іменник, дієслово + прислівник, прикметник + до + іменник,
прикметник + до + іменник, іменник + прикметник.

25.У + іменник + над + іменник, дієслово + іменник, дієслово + із + іменник,
прикметник + до + іменник, дієслово + від + займенник.

26.Прикметник + до + іменник, дієслово + прислівник, іменник + до + іменник,
не + дієслово + іменник, з + числівник + іменник.

27.Дієслово + в + іменник, дієслово + іменник, дієслово + на + іменник, іменник +
над + іменник, дієслово + із + іменник.

28.Іменник + прикметник, дієслово + прислівник, прикметник + до + іменник, не
+ дієслово + іменник, іменник + прикметник.

29.Дієслово + по + іменник, дієслово + іменник, прислівник + від + займенник,
у + іменник + над + іменник, дієслово + із + іменник.

30.Прикметник + від + іменник, не + дієслово + іменник, іменник + іменник,
дієслово + прислівник, дієслово + на + іменник.

4. Доберіть порівняння до прикметників .

1. Худий, гарний, зелений, солоний, кривий, мілкий, здоровий, запашний,
близький, красивий.

2. Малий, жовтий, кислий, гарячий, дзвінкий, запашний, красивий, розумний, широкий, тихий.
3. Сірий, гарячий, охайний, цікавий, дорогий, рідкий, розумний, вдалий, світлий, давній.
4. Білий, хоробрий, гарячий, довгий, кмітливий, прямий, сумний, давній, прозорий, поганий.
5. Запашний, гострий, круглий, тонкий, старий, хоробрий гарний, холодний, сліпий, густий.
6. Хоробрий, красивий, розумний, жовтий, довгий, ароматний, дзвінкий, кислий, веселий, дрібний.
7. Великий, сумний, новий; хоробрий, гострий, гіркий, гарячий, ранній, прямий, швидкий.
8. Дрібний, яскравий, добрий, близький, довгий, холодний, тупий, круглий, новий, сміливий.
9. Сухий, короткий, великий, розумний, пізній, добрий, гарячий, круглий, міцний, тихий.
10. Близький, широкий, сірий, добрий, світлий, безстрашний, лисий, гіркий, дешевий, круглий.
11. Срібний, здоровий, молодий, темний, гострий, гіркий, гарячий, ароматний, гарний.
12. Тихий, чистий, ароматний, високий, добрий, кривий, старий, тьмущий, здоровий, солодкий.
13. Сліпий, солодкий, гарний, червоний, світлий, тупий, щедрий, круглий, дзвінкий, поганий.
14. Близький, хитрий, сизий, білий, добрий, круглий, запашний, цікавий, поганий, безстрашний.
15. Глухий, високий, міцний, товстий, голубий, живий, короткий, солодкий, кривий, хоробрий.
16. Синій, повний, довгий, гіркий, лисий, веселий, веселий, дзвінкий, новий, тонкий, гладкий.
17. Веселий, зелений, круглий, високий, гіркий, твердий, ароматний, малий,

дрібний, теплий.

18. Солодкий, гарний, сміливий, тупий, щедрий, білий, запашний, дзвінкий, малий, кмітливий.
19. Синій, ранній, довгий, кислий, сміливий, розумний, досконалий, повільний, твердий, старий.
20. Запашний, солодкий, синій, злий, світлий, великий, темний, акуратний, гіркий, шумний.
21. Мудрий, чорний, гіркий, гострий, далекий, молодий, безстрашний, худий, дрібний, дорогий.
22. Великий, сумний, новий; хоробрий, гострий, гіркий, гарячий, ранній, прямий, швидкий.
23. Сильний, рідкий, сухий, щедрий, солодкий, широкий, великий, вузький, жовтий, далекий.
24. Чистий, ароматний, високий, білий, темний, акуратний, скупий, солоний, пізній, мужній.
25. Вузький, безстрашний, гарний, здоровий, кислий, твердий, мілкий, молодий, гострий, запашний.
26. Розумний, гострий, великий, старий, хоробрий, тихий, щедрий, швидкий, сліпий, тихий.
27. Вдалий, високий, малий, старий, добрий, гіркий, сміливий, худий, повільний, широкий.
28. Міцний, шумний, солодкий, веселий, кмітливий, довгий, скупий, твердий, круглий, цікавий.
29. Холодний, досконалий, розумний, кислий, зелений, порожній, новий, відважний, худий, прямий
30. Золотий, відважний, пізній, добрий, кмітливий, короткий, гарячий, близький, шершавий, повільний.

III ЕТАП

Варіант 1

1. Написати твір на одну з тем:

А) Ой зима, зима,

Веселіш пори нема!

Б) Перша казка в моєму житті.

2. Зробити синтаксичний розбір речення, надписавши над кожним словом, якою частиною мови воно є.

Сину мій любий, наше життя не проходить безхмарно.

3. Скласти ланцюжок слів (не менше шести) таким чином, щоб усі слова починалися літерою О.

У кожному наступному слові має бути на одну літеру більше.

Останнє слово ланцюжка розібрати фонетично.

4. Доповнити прислів'я.

Під лежачий камінь і...

Де руки й охота, там...

Скільки вовка не годуй, а він...

Від теплого слова і...

5. Відредагувати речення, замінивши однокореневі слова синонімами.

Ледар усе життя ледарює.

Тільки нероба нічого не робить.

Школярі прийшли до школи.

Батьки вчать нас любити Батьківщину.

Учні раділи, що до них завітала радість.

Вчитель історії розповів цікаву розповідь про походження назви нашого міста.

Варіант 2

1. Напишіть розповідь про те, щоб ви попросили у Святого Миколая.

Дайте назву твору. (1 сторінка.)

2. Розшифруйте слова, до складу яких входять числа.

100рона, поЗвожити, заЗмка, пі2л, 100лиця

Придумайте і запишіть 2 подібних слова.

3.Доберіть українські відповідники.

Девіз –

П'єдестал –

Візит –

Аплодисменти –

Етикетка –

4. Від чого залежить рід, число й відмінок прикметника? Запишіть словосполучення у дві колонки:

1) з прикметниками в чоловічому роді;

2) з прикметниками в середньому роді.

На спортивному майданчику, перед спортивним змаганням, добрим словом, за далеким обрієм, кленового листя, охайним зошитом, при тьмяному світлі, на залізному цвяшку, холодним повітрям, зі спритним хлопцем, степового роздолля.

5. Відредагуйте речення.

1) Сергій постійно мішає слухати розповідь вчителя. 2). Учитель дав завдання перевести текст українською мовою. 3) Кожен батько й мати переживають за своїх дітей.

Варіант 3

1.Уявіть, що сталася така прикрість: ви загубили свого кота.

Напишіть оголошення про нього, використавши означення (5) та однорідні члени речення (3). (1 сторінка.)

2.Апостроф треба писати в усіх словах рядка

А м...яч, б...ються, Св...ятослав

Б В...ячеслав, під...їзд, в...юнитися

В любов...ю, духм...яний, подвір...я

Г зв...язок, тьм...яний, солов...ї

3. Подвоєні літери треба писати в обох словах рядка

А від...ячити, щаст...я

Б чест...ю, галуз...ю

В л...ється, багат...я

Г міськ...ом, дан...ий

4. Спрощення в групах приголосних позначається на письмі в усіх словах рядка

А чес...ний, тиж...невий, контраст...ний

Б щас...ливий, облас...ний, хвас...нути,

В аген...ство, улес...ливий, сер...цевий

Г проїз...ний, пристрас...ний, ус...ний

5. Установіть відповідність між словами. Як вони називаються. Наведіть не менше трьох прикладів таких слів.

1 чемний	А темний
2 смаглявий	Б хворий
3 тендітний	В млявий
4 повільний	Г ніжний
	Д вихований

6. Відредагуйте

Об'ява

Підписка на газети й журнали

Надсилати за адресом

Запрошуються всі бажаючі

Варіант 4

1. Напишіть свої роздуми над питанням (1 сторінка.)

Чи можна в житті людини обійтися без іменників?

2. Поставте правильно наголос у словах.

Арахіс, випадок, горобина, гуртожиток, добуток, новий, ознака, предмет, приятель, тонкий.

3. Складіть і запишіть речення, у яких слова виступають (речення тематичні – про мову)

- А) звертанням (дитина, світ)
- Б) другорядними членами речення (радість, пісня)
- В) головними членами (мова, пізнавати)

4. Доберіть синоніми до слів (не менше 3)

Взірець
Багато
Фокусник

5. Які фразеологізми заховані в цих запитаннях:

Що можна ловити все життя, але не спіймати ніколи?
Коли беруть ноги на плечі?
Що можна ламати без рук і усякого знаряддя?

Варіант 5

1. Склади й запиши казку, як звірята й пташки прикрасили новорічну ялинку в лісі. Уведи до казки стислий опис однієї іграшки з цієї ялинки (обсяг тексту казки - 5-6 речень.)

2. Склади й запиши з кожним словом по два речення так, щоб подані слова вживались у прямому і переносному значеннях.

Срібний, відкрити, шовковий, намалювати.

3. Перепиши прислів'я. На місці крапок упиши слова-антоніми до виділених слів.

1. Тоді треба старе *руйнувати*, як є з чого нове 2. За *добро* віддячують добром, а не 3. Краще *гірка* правда, ніж ... брехня. 4. Краще *битися* з орлом, ніж ... з вороном. 5. ... віз має звертати перед *повним*.

4. Добери з довідки тлумачення поданих висловів.

Зразок. Піднести на тарілочці – дати змогу отримати щось без зусиль.

Прирости о серця -

Набити руку -

Обвести довкола пальця -

Усипати перцю -

Сидіти в печінках -

Лупати очима -

Довідка. Суворо покарати. Обдурити, перехитрити. Переживати почуття сорому. Набути досвіду, уміння. Стати близьким, дорогим. Набриднути, надокучити.

Варіант 6

1. Назвіть 6 стилів мовлення. Користуючись одним із них опишіть підручник з української мови. (1 сторінка.)

2. Перепишіть, уставте пропущені літери, поясніть, яким правилом користуєтесь

Ход...ш, перелаз...ш, люб...ш, кос...ш, перемага...ш, допомага...ш, мир...шся, навча...шся, економ...ш, біл...ш, бач...ш, вереду...ш, служ...ш, полю...ш, муч...шся, бер...те.

3. Поставте наголос у словах. Чи має значення наголос для окремих слів, поясніть

Атлас, випадок, вимова, диспансер, лапки, медикамент, ненависть, олень, приятелька, помилка.

4. Перепишіть слова у 2 колонки, вставляючи «З» або «С» у префіксах. Перша колонка із буквою «З», друга – з буквою «С».

З останніх букв виписаних слів прочитаєте вислів Гете.

Ро...пис, вро...сип, ...цементувати, ро...чин, ...кат, ...формувати, ...тискач, ...чепити, ро...кис, ...прожогу, ...пад, бе...крилість, ...ковзко, ...сох, ро...сунув, ...чавити, ...хов, ро...сіл, ...шити, не...проста, ро...тин, бе...платно.

Варіант 7

1. Подумайте, чому нашу мову називають “солов’їною”, “дивом калиновим”,

“діамантом дорогим”. Напишіть твір-мініатюру з теми “Рідна мова дорога людині, як саме життя”, використовуючи вищеназвані словосполучення.
Обсяг – 10-15 речень

2.Відгадайте загадки-головоломки, запишіть відповіді.

- Назву річки й голос дужий

Якщо разом об’єднати,
Назву краю можна мати.

- А хто я?

Я такий же, як знак розділовий,
і відомий шкільній дівчорі.
Та в словах української мови
Я пишуся не внизу, а вгорі.
Спробуй лиш написати “ім’я” –
Зразу стану потрібним і я!

- Тож бувають у мові дива!

Це слівце інтригує не даром:
На шість літер – апострофів два,
Означає місцину над яром.
Яке це слово?

- Дерево ламає і хвилі здіймає,
А “к” додаси – у полі зростає.

3.Використовуючи подані нижче сполуки слів, складіть речення.

Підкресліть у них головні й другорядні члени.

Читацький щоденник, сьоме небо, казки вчать, виникла давно.

4.Доберіть до стрижневих слів синоніми й антоніми.

Слово	Синонім	Антонім
Друг		
Дозвілля		

Працювати		
Уверх		
Кричати		
Повільно		

5.Замініть словосполучення одним словом. Порахуйте, скільки букв і звуків в утворених словах.

Зразок: сірі очі – сіроокий.

Зелені очі, червоний бік, м'яке тіло, Чорне море, білий сніг, слабкий дух.

Варіант 8

1.Напишіть твір-розповідь за поданим початком з теми “Кіт, який гуляє сам по собі”. Обсяг – 10-15 речень.

Свійський кіт – друг людини і, за народним повір'ям, тварина божественна, тому що виник він з рукавиці Божої Матері. Отже, ставилися до kota в Україні завжди з повагою...

2.Відгадайте предмети за поданим описом, запишіть відповіді.

*Круглий, як куля, зелений, немов трава, червоний, як кров, солодкий, ніби мед.

*Вузлата, патлата, росте головата, на одній нозі стоїть, сто сорочок на ній.

*Без рук, без ніг, а двері відчиняє.

3.Запишіть слова в три стовпчики: а) в яких кількість голосних і приголосних звуків збігається; б) в яких голосних звуків більше, ніж приголосних; в) в яких голосних звуків менше, ніж приголосних.

Абетка, яма, джміль, арифметика, олімпіада, від'їжджий, чотирнадцятиповерховий, мокасини, ера, дільниця, арія, улиття.

4.Запишіть, підкресліть члени речення.

*Приходять посли в княжий терем. (А. Лотоцький.)

*У казках згадуються магічні числа.

*Берегиня – богиня земної суші.

5.Продовжте народні прислів'я, приказки. Підкресліть числівники.

*Один із сошкою, ...

*У семи няньок ...

*Семеро одного ...

*Сім раз відмір, ...

*Одна ластівка весни ...

*Сім п'ятниць ...

Варіант 9

1.У вигляді короткої розповіді викладіть свої враження про зимові канікули.

2.Напишіть синоніми й антоніми до слова *веселий*.

3.Вставте пропущені літери алфавіту:

А, -, В, -, -, -, Е, -, -, -, И, -, -, -, К, -, -, Н, -, -, -, С, Т, -, -, -, -, Ч, -, -, -, Ю, -.

4.Запишіть слова, вставляючи, де треба, пропущений м'який знак або апостроф.

Гореч..., духм...ний, т...м...ний, любов..., монпас...є, дит...ясла, с...омий, забавнен...кий, мавп...ячий, св...то, р...юкзак, сузір...я, накл...овування, бат...ко, пів...яблука, об...єкт, черв...як, надвечір...я, кобзар..., інжир..., л...отчик, напам...ять, грил...яж, рум...яний.

5. Створіть речення за такими схемами:

а) _____

б) _____

6.Напишіть, які твори український авторів, крім підручників, ви прочитали.

Чи вони Вам сподобалися і чим?

Варіант 10

1. Напишіть казку про сонечко. Не забудьте розказати про мандрівку його по небу, побачене ним із висот. Пам'ятайте при цьому, що сонце – жива

істота.

- 2. У запропонованому тексті кожне з речень поширте двома-трьома другорядними членами. У шостому реченні підкресліть головні і другорядні члени речення.**

*Спека була нестерпна. Насувалася хмара. Налетів вітер. Дерев
захиталися. Здійнялася курява. Спалахнула блискавка. Почувся грім. Пішов
дощ.*

- 3. Спишіть слова, вставляючи, де потрібно, апостроф чи м'який знак.**

*Міл...йонер, Х...юстон, М...юнхен, б...юро, п...єдестал, інтерв...ю, суб...єкт,
П...єр, кур...єр, павіл...йон, ін...єкція, Г...юго, б...юджет, він...єтка, Монтеск...*

- 4. Уявіть, що у Вас у руках пензлик. Створіть картину тихого осіннього дня!**

- 5. Запишіть 6 прислів'їв або приказок про працю.**

- 6. Запишіть слова, поставте наголос.**

*Черговий, читання, чорно-червоний, середина, обіцянка, дочка, подружечка,
приятель, вершник, вимова, запитання, завдання, килим, чотирнадцятий,
лінощі.*

- 7. Доберіть до наведених виразів приказки. Із двома приказками складіть речення.**

Говорити гарно –

Говорити швидко –

Говорити не до ладу –

Варіант 11

- 1. Прочитайте народний прогностик. Подумайте, яким буває січень у вашій місцевості. Складіть твір-мініатюру з теми « Січень снігом січе, а мороз вогнем пече », використавши подані нижче народні прикмети або додавши власні.**

Снігур заспівав - на хуртовину. Багато снігу - багато хліба. Місяць яскравий - до ясної погоди, а блідий, покритий туманом - до снігу. Якщо дерева в січні часто покриваються інеєм - на щедрий врожай. Синичка зранку пищить - на легкий морозець. Пес на снігу згортається «калачиком» - на мороз, а витягується,

розкидає лапи — на відлигу. Припинеться під вечір сніг - погода покращає.
Вечірній

. зорепад - на нічний мороз.

Обсяг - мінімум 10 речень

2. Запишіть слова за алфавітом, ставлячи потрібну букву в префіксі.

(З,с)тягти, (з,с)садити, розхвилюватися, бе...сильний, (з,с)гаснути, (з,с)шити,
(з,с)простувати, розкуйовджений, ро...важений, безцеремонний, (з,с)тримати,
(з, с) плітати.

3. Виправте помилки, зробіть правильно переноси.

Землет-рус, май-оріти, поль-овий, горді-сть, сонн-ий, под-звонити, дор-ога,
виход-жу, ро-ззява, нишк-ом, анса-мбль,, білос-ніжний.

4. Спишіть слова, визначте скільки в них букв, а скільки звуків. Письмово поясніть, чому в українському алфавіті 33 букви, а звуків 38.

Ревінь, м'ята, акація, ліщина, щавель, золототисячник, льон, єлей, яблуня,
їжачоголівкові, шавлія, чебрець.

5. Відгадайте загадки. У словах-відгадках визначте суфікси.

5.1.Сімсот соколят на одній подушці сплять.

5.2. Восени не в 'яне, а взимку не вмирає.

5.3. Кругле, як м 'яч, хвіст має, а за нього не підіймеш.

5.4 Що дістане зубами потилицю?

5.5.Ідероків двісті й стоїть на місці, лічить людський вік, а не чоловік.

5.6. Коли все у тебе гарно, коли день пройшов не марно, наче квітка розквітаєш, на обличчі її маєш. Ваблять радісні вуста... Що це? Відповідь проста.
Ключик (якщо не можете відгадати пропонуємо скористатися підказкою, але непростою: замість літер подаємо цифри, які відповідають порядковому номеру букви в алфавіті. Наприклад, 1 - а, 2 -б, 3 - в тощо).

22, 19, 18, 33, 29, 18, 11, 15; 33, 16, 11, 18, 15, 1; 15, 16, 24, 2, 19, 15;4, 21, 7, 2, 12,
18, 7, 27, 31; 4, 19, 6, 11, 18, 18, 11, 15;24, 22, 17, 12, 29, 15.

Варіант 12

1. Перепишіть. Замість крапок уставте, де потрібно, пропущену літеру або

апостроф.

Боро..ьба, чес..ність, кр..ниця, фу..бол, щас..ливий, мавп..ячий, у вишен..ці,
ро..м..якшити, рутв..яний, арф..яр, , на травин..ці, кле...ш.

2. Продовжіть прислів'я і запишіть їх.

Боятися вовка - ... Краще синиця в жмені ... Не одяг красить людину ... Чув
дзвін ... Не все золото ...

3. Запишіть до кожного слова по одному спорідненому слову. Розберіть слова за будовою.

Загадка, книжка, подарунок, глибина, лоза.

4.З поданими словами складіть речення так, щоб кожне з них було вжите в прямому й переносному значеннях. Підкресліть головні члени.

Світла, солодкі.

5.Напишіть за поданим початком твір-мініатюру "Довгоочікувана хмаринка". Використайте в ньому слова в переносному значенні.

Яким посушливим видалося літо! Від спеки опустили свої ніжні пелюстки ромашки, засумували вишеньки та груші. Здавалося, пити просила сама земля. І ось скраєчку блакитного неба виткнувся ріжечок хмари...

IV ЕТАП

Варіант 1

1. Напиши творчу роботу на одну з тем:

- ❖ Чому плакала книжка?
- ❖ Тваринка – твій друг чи ворог?

2. У поданих словах визнач кількість букв і звуків.

Джерело, джміль, дощ, земля, лялька, мільярд, праця, п'ють, бур'ян, яма.

3. Устав пропущені букви.

Гр...чаний, щ..тина, в..чоріє, хв...лина, ч..рнетка, тр..мтить, пш..ниця,
ч..р..да, ц..буля, в..рбовий, т..пло, ч..рвивий, оз..ро, квіт..нь, кр..лавий, м..р..жа.

4. Добери порівняння до прикметників.

Яскравий, солодкий, сильний, червоний, сердитий, веселий, хитрий,
полохливий, упертий, дурний.

5. Від поданих іменників утвори прикметники.

Проїзд, користь, безсмертя, вартість, випуск, ненависть, честь, совість,
козак.

Завдання для усного туру.

Розкажи про свою вулицю, село, місто, район, використовуючи власні назви.

Варіант 2

1. Напишіть твір-опис на тему «Казка зимового лісу».

2. Подані слова запишіть у такій послідовності: іменники, прикметники, числівники, дієслова, прислівники.

Побудувати, читанка, мудрий, учора, будівля, сто, читати, шкільний, внизу, читання,

високий, будинок, уважно, височіти, сьомий, видатний, навчатися, п'ятнадцять, десятий, зранку.

3. Поясніть значення фразеологізмів. Із двома (на вибір) складіть речення.

Сам не при собі

І гадки не мати

Намилити шию

4. Складіть чотири речення зі словом *Дніпро* так, щоб у першому воно виступало

підметом, у другому – частиною складеного іменного присудка, у третьому

–

додатком, у четвертому – обставиною

5. У поданих реченнях визначте недоречно вжиті слова. Замініть їх іншими словами,

що найбільше підходять за змістом.

Усім було весело під час візиту до лісу.

Батько щоранку крокує на роботу.

Поснідавши, я дивлюся телебачення.

Варіант 3

1. Напишіть творчу роботу на тему: «Слово чемне кожному приємне».

2. Вставте пропущені букви. Знайдіть серед поданих слів діалектизми, запозичені слова.

Поло...на, л...міш, оч...р...т, в...рба, к...парис, к...птар, дж...нси, ол...нь,
к...шення, кол...ктив, ап...льсин, тр...вога, л...гінь, гор...зонт, ч...р...шня,
мар...во, марж...на, обц...ньки.

3. Поясніть значення фразеологізмів, із двома (на вибір) складіть речення.

Вдарити по руках, водити за ніс, ні пари з уст, хоч око вийми, зробити з мухи слона, спустивши рукава.

4. Складіть речення, щоб слова *край*, *навколо* в одному випадку були прийменниками, в іншому – самостійними частинами мови.

5. Від поданих імен утворіть чоловіче й жіноче ім'я по батькові.

Іван, Павло, Андрій, Ігор, Василь, Ілля, Григорій, Микола.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА_____	3
ТАК МОЖНА ДОСЯГТИ УСПІХУ В ЖИТТІ	
(Лист до українських школярів)_____	4
ПОЛОЖЕННЯ ПРО МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	
ІМЕНІ ПЕТРА ЯЦИКА_____	10
I ЕТАП_____	16
II ЕТАП_____	24
III ЕТАП_____	45
IV ЕТАП_____	56